

Ankara Mebusu Fuad Seyhun'un, Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı mensuplarına mesken yaptırmak üzere borç para verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/383)

2 . V . 1952

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Askerî Fabrikalar Tekaüt Sandığı mensuplarına mesken yapılmak maksadiyle borç para verilmesi hususunda hazırladığım kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte takdim ettiğimi saygılarımla arz ederim.

Ankara Milletvekili
F. Seyhun

GEREKÇE

Endüstriyel hayatımızın inkişafıyla memleketimizde bir iş ve işçi dâvası teessüs etmeye başlamış bu maksatla muhtelif kanun ve nizamların tedvinine ihtiyaç hâsıl olmuştur. İşçilerimizin sosyal hayatları alınan tedbirlerle her gün biraz daha ferahlatıcı sahaya intikal etmiş, 5417 sayılı İşçi Sigortaları Kanununda işçilerimizin meskene sahip olmaları hususunda müeyyideler konmakla bu vâdide memleketimizde ileri bir adım atılmış bulunmaktadır. Ancak İşçi Sigortalardan ayrı bir teşekküle bağlı olan Askerî Fabrikalar ve Makine Kimya Kurumu işçileri bu haktan istifade edemediklerinden mağduriyetlerine mahal bırakmamak üzere takriben otuz bin işçiyi içine alan Askerî Fabrikalar Sigorta Sandığı delâletiyle bu sosyal hizmetin şümulü dışında bulunanlara yeni bir kanun tedvini lüzumu hissedilmiştir.

Mesken işçiyi işe ve çalıştığı müesseseye bağladığı gibi huzur içinde çalışan işçi rantabilite hesaplarında mühim roller oynar. Bugün mesken sahibi olmadıklarından işçilerimizin mühim kısmı eğreti vaziyette her zaman çalıştığı yerden biraz avantajlı iş sahaları bulduklarında müesseselerini terketmekte hiçbir mahzur görmemektedirler. Bu hal memleketimizde daimî bir işçi muhacereti husule getirmekte dolayısıyla muayyen yerlerde muayyen ihtisas sahiplerinin yetişmesine ve kalifiye işçi sınıfının teşekkülüne mâni olmaktadır. Ayrıca mesken, sahiplerini eve ve bahçeye bağlar. Fena hava şartları ve gürültü içerisinde çalışan bir kimsenin mesai saatleri haricinde evinde bahçesiyle istigali işçi sağlığı bakımından olduğu kadar iş hayatı üzerinde de faal ve müspet tesirler icra eder. 5417 sayılı Kanunun dışında kalan Askerî Fabrikalar ve Makine Kimya Kurulu mensuplarını da meskene sahip kılmak suretiyle gerek müesseselerine ve gerekse bizzat işçi sağlığı ve maddî varlığını büyük mikyasta yardım sağlanmış olacaktır.

Teklif ettiğim kanunun ilk maddesiyle Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı ihtiyat sermayesinin mühim bir kısmı bu cihete hasredilmesi ve kıdemlilerden başlamak ve beş bin lirayı tecavüz etmemek üzere mesken için borç para verilmesi düşünülmüştür. Beş bin lira ile lüks olmamakla beraber işçilerin mütevazı birer ev sahibi olmaları mümkün görülmekte, bağlı buldukları müesseseler kendi arsalarından bedelsiz veya cüzi bedelle arsa temin ettikleri takdirde bu nispette konfor artabilecektir. Teklifin mütaakıp maddeleri, borcun sureti tesviyesine taksitlerine sandıkla ilgisini kesenlere ve sair tâli hususlara mütedairdir. 6 ve 7 nci maddeler Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığının ihtiyat akçesinden bu sahada ikraz yapabilmesi için lüzumlu salâhiyetin verilmesine dair hükümler taşımaktadır.

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 2/383

Karar No. 23

23 . V . 1952

Yüksek Başkanlığa

Ankara Milletvekili Fuad Seyhun'un, Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı mensuplarına mesken yaptırmak üzere borç para verilmesi hakkında hazırladığı kanun teklifi adı geçen sandığın temsilcisi hazır olduğu halde komisyonumuzca incelendi.

Bu teklifin, birikmiş paraları işçinin yararına olarak mesken inşasında kullanmayı mümkün kıldığı ve bu suretle hem işçiye mesken ve hem de yurdun imarına hizmet ettiği görülmek üzere kanun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Savunma Ko.

Başkanvekili

Elâzığ

M. Ş. Yazman

Bu R. Sözcüsü

Elâzığ

M. Ş. Yazman

Kâtip

Niğde

H. N. Yurdakul

Erzurum

F. Çobanoğlu

Kastamonu

R. Taşkın

Kütahya

A. Gündüz

Rize

Z. R. Sporel

Denizli

F. Karabudak

İmzada bulunamadı

Kars

H. Tugaç

İmzada bulunamadı

Kastamonu

G. Deniz

Kütahya

B. Besin

Rize

K. Balta

Seyhan

S. Tekelioğlu

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/383

Karar No. 66

9 . VI . 1952

Yüksek Başkanlığa

Ankara Milletvekili Fuad Seyhun'un, Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı mensuplarına mesken yaptırmak üzere borç para verilmesi hakkında kanun teklifi, teklif sahibi ve Hükümet temsilcileri huzurları ile incelenip görüşüldü.

Teklif, 21 . III . 1952 tarihinde Hükümetçe hazırlanıp 2 . IV . 1952 tarihinde Yüksek Başkanlıkça komisyonumuza havale edilen «Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü işçilerine mesken yaptırmaları için borç para verilmesine dair kanun tasarısı» ile aynı maksat ve gayeyi taşımaktadır.

Büyük işçi topluluklarına sahip olan ve işçilerinin meşguliyetini Devletin ağır sanayii teş-

kil eden Askerî Fabrikaların, hakikaten kalifiye bir işçi kütlesine malik olması gerektiği cihetle, Devlet Demiryolları işçilerine olduğu gibi, işçiyi, mesaisi dışında daha müreffeh ve daha konforlu bir yaşama seviyesine yükseltmek, huzura kavuşturmak suretiyle iş verimini artırmak ve az bir bedelle mesken sahibi kılmak gayesini güden bu teklifin kabulü komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiştir.

Ancak, gerek bundan evvelki tasarıda ve gerekse bu teklifte, borç para verilmesi hususunda yalnız işçiler mevzuubahis oldukları cihetle (Mensuplarına) tâbirinin memur ve hizmetlileri de şümulüne aldığı neticesine varılarak prensip itibariyle yalnız işçilere yer verilmiş ve

kanunun başlığı (Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına bağlı işçilere borç para verilmesine dair kanun teklifi) şeklinde değiştirilmiştir.

Teklif edilen maddelerde de, Devlet Demiryolları işçilerine borç para verilmesine dair olan tasarıya mütenazır ve iki müessesenin bünyeleri arasındaki farklar gözetilmek suretiyle emsal kabul olunarak değişiklikler yapılmıştır.

Tadil olunan şekli ile tekrar reye vaz'edilen

teklifin ittifakla kabulüne karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı Bu Rapor Sözcüsü

Rize

Siird

İ. Akçal

M. Daim Süalp

Konya

Seyhan

Sivas

U. N. Yiğiter

Z. Akçalı

Ş. Ecevit

Yozgad

Zonguldak

F. Nizamoğlu

F. Açksöz

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/383

Karar No. 87

20 . V . 1953

Yüksek Reisliğe

Ankara Mebusu Fuad Seyhun'un, Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı mensuplarına mesken yaptırmak üzere borç para verilmesi hakkındaki kanun teklifi Millî Savunma ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale edilmiş olmakla, teklif sahibi ve Hükümet temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Teklif; Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına bağlı ve sandığa intisapları 8 seneyi doldurmuş olan işçilere mesken yaptırmak ve sandığın ihtiyat sermayesinin yüzde doksanıncı geçmemek üzere yüzde beş faizle ve yirmi yılda eşit taksitlerle ödenmek kaydıyla beş bin liraya kadar istikrazda bulunmak yetkisini istihdaf etmektedir.

Sandığın 1951 malî yılı bilânçosuna göre sermayesi (12 709 012) lira olup bunun (7 422 471) lirası tüzüğü gereğince emanet mahiyetinde ve geri kalan (5 286 541) lirası da ihtiyat sermayedir. Tesbit olunan metinde bu tüzük hükmü nazarı dikkate alınarak eşhasın emanet mahiyetinde olan paraları mahfuz tutulmuş ve ihtiyat sermayenin bu işe tahsisi derpiş edilmiş ve bu suretle ilk merhalede bin küsür işçinin mesken sahibi olması imkânını sağlayacak bir nevi döner sermaye temin edilmiştir.

Teklif, 1952 yılında kabul olunan Devlet De-

miryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü işçilerine, mesken yaptırmaları için borç para verilmesine dair 5964 sayılı Kanundaki maksat ve gayeyi taşımaktadır.

Komisyonumuz, Askerî Fabrikalar İşçilerinin sandıklarındaki biriken ihtiyat sermayeden faydalanmak suretiyle mesken sahibi olmalarını istihdaf eden teklifi yerinde görerek maddelerin müzakeresini kabul etmiş ve Maliye Komisyonunun hazırladığı metni görüşmeye esas tutmuştur.

Birinci ve ikinci maddeler Maliye Komisyonunun teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Sandığa borçlu vaziyette iken emekliye ayrılanların borç taksitlerinin idarece emekli maaşından kesilmesi hakkındaki hüküm komisyonumuz tarafından bir fıkra olarak 3 ncü maddeye ilâve edilmek suretiyle 3 ncü madde tadilen ve 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Mesken yaptırmak üzere istikraz talebinde bulunan işçilerden evvelâ evi bulunmayanların bilâhara meskeni ihtiyaca yeter ve oturmaya elverişli olmıyanların taleplerinin nazarı dikkate alınması mâdelete uygun olacağını göz önünde bulunduran komisyonumuz buna ait hükmü maddeye ilâve etmek suretiyle 5 ncü maddeyi tadilen, 6 ncü maddeyi aynen, 7 ve 8 ncü yürürlük maddelerini de şeklen değiştirmek suretiyle kabul etmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan lâyiha Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisi liğe sunulur.

Reis	Sözcü	Kâtip	İstanbul	İstanbul	Kastamonu
Bursa	İstanbul		S. Oran	F. Sayımer	H. Türe
K. Yılmaz	H. Hüsmen		Kırklarlı	Konya	Mardin
Antalya	Diyarbakır	Diyarbakır	Ş. Bakay	R. Birand	R. Erten
A. Sarıoğlu	Y. Azizoglu	M. Ekinci	Ordu	Seyhan	
Eskişehir	Gümüşane	İstanbul	R. Aksoy	Kıtas vuzuhsuz ve miktar azdır.	
A. Potuoğlu	K. Yörükoğlu	E. Adakan	Siird	C. Türk	
			B. Erden	Trabzon	Trabzon
			Urfa	C. R. Eyüboğlu	S. F. Kalaycıoğlu
			N. Açınal		Van
					F. Melen

ANKARA MEBUSU FUAD SEYHUN'UN TEKLİFİ

Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı mensuplarına mesken yaptırmak üzere borç para verilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı mensuplarına mesken yaptırmak üzere Sandığa intisap kademinden itibaren başlamak şartıyla sandık ihtiyat sermayesinin % 90 nını geçmemek üzere idare meclisinin her sene için tesbit edeceği miktarı mesken yapılmak üzere döner sermaye olarak kullanılır.

Bir kişiye verilecek borç miktarı beş bin lirayı geçemez. Borç birinci derecede ve birinci sırada, yapılacak evin ipotegî mukabilinde verilir.

MADDE 2. — Verilecek borç % 5 faize tâbi olup 20 yılda ve eşit taksitlerle her ay sonunda tahakkuk edecek istihkaklarından tereihan kesilir. Bu hüküm

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına bağlı işçilere mesken yaptırmaları için borç para verilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına bağlı ve Sandığa intisapları 8 seneyi doldurmuş olan işçilere mesken yaptırmak üzere, Sandık ihtiyat sermayesinin % 90 ını geçmemek kaydı ile İdare Meclisinin her sene için tesbit edeceği miktar, döner sermaye olarak kullanılır.

Bir işçiye verilecek borç miktarı, arsa bedeli dâhil, beş bin liradan fazla olamaz.

MADDE 2. — Birinci maddede gereğince borç verilecek para; senelik % 5 faiz yürütülmek suretiyle yirmi yılda ve eşit taksitlerle her ay borçlunun ayl-

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığına bağlı işçilere mesken yaptırmaları için borç para verilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Maliye Komisyonunun birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Maliye Komisyonunun ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

vefat edenin veresesi hakkında da istemeleri halinde uygulanır.

MADDE 3. — Ölüm ve emeklilikten gayri her hangi bir sebeple sandıktan alâkası kesilenlerin borçları sandık aidatından defaten ve tamamen kesilerek mahsup yapılır.

MADDE 4. — Sandığın alacağı tamamen tansil edilmedikçe birinci maddeye göre tesis edilmiş bulunan ipotek kaldırılmaz. Bu evler alacaklı sıfatıyla sandıkça yangına karşı sigorta ettirilerek primi borçlulardan ayrıca tahsil edilir.

MADDE 5. — İsteklilerin sıraya konma şartları açılacak kredinin kullanma şekli asıl ve kefil borçlularla sözleşme yapılması taksitlerini ödemiyenlere yapılacak muamele ile bu kanununun tatbikatına ait sair hususlar sandık idare Meclisince hazırlanacak talimatla tesbit olunur.

MADDE 6. — 4060 ve 5072 sayılı kanunların birinci maddesindeki nispet dâhilinde kalan kısmı için ve 5434 sayılı

ğından idarelerince kesilerek Sandığa gönderilir.

Bu hüküm istemeleri halinde vefat eden borçlunun veresesi hakkında da uygulanır.

MADDE 3. — Ölüm ve emeklilikten gayri her hangi bir sebeple idarelerdeki görevinden ayrılan borçluların sandık aidatı borçlarına mahsup edilir.

MADDE 4. — Satılınacak arsalar derhal; yaptırılacak evler inşaatın bitmesini mütaakıp Sandığa usulü dairesinde ve birinci derece, birinci sırada olmak üzere ipotek edilir.

İpotek edilen ev alacaklı sıfatıyla Sandıkça sigorta ettirilerek prim ve masrafları borçlulardan ayrıca tahsil edilir.

Sandığın alacağı tamamen tahsil edilmedikçe tesis edilmiş bulunan ipotek kaldırılmaz.

MADDE 5. — İsteklilerin sıraya konma şartları, açılacak kredinin kullanma şekli, asıl ve kefil borçlularla sözleşme yapılması, taksitlerini ödemiyenlere yapılacak muamele umumi hükümlere göre ve bu kanununun tatbikatına ait sair esaslar Maliye ve Millî Savunma bakanlıklarınca tesbit edilir.

MADDE 6. — 4060 ve 5072 sayılı kanunların birinci maddesindeki nispet dahilinde kalan kısmı için ve 5434 sayılı Kanu-

MADDE 3. — Ölüm ve emeklilikten gayri her hangi bir sebeple idarelerdeki görevinden ayrılan borçluların sandık aidatı borçlarına mahsup edilir. Emekliye ayrıldıkları takdirde borç taksitleri idarece emekli maaşından kesilir.

MADDE 4. — Maliye Komisyonunun dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — İsteklilerin sıraya konma şartları, açılacak kredinin kullanma şekli, asıl ve kefil borçlularla sözleşme yapılması, ve bu kanununun tatbikatına ait sair esaslar Maliye ve Millî Savunma vekâletlerince tesbit edilir. Sıraya konma şartlarının tesbitinde birinci derecede evi olmıyanlar ve onu takiben mevcut evleri yeter veya oturmaya elverişli vaziyette bulunmıyanlar tercih olunur.

Taksitlerini zamanında ödemiyenler hakkında umumi hükümlere göre muamele yapılır.

MADDE 6. — Maliye Komisyonunun 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kanunun geçici üçüncü maddesiyle Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı hakkında yürürlüğü kabul edilen 3575 sayılı Kanun ile ekleri hakkında bu kanuna muhalif hükümleri uygulanmaz.

MADDE 7. — Sandık İdare-i 6 nci maddede mevzuubahs edilen kanunlarla satın aldığı tahvillerden bu kanun hükümlerini infaz için lüzumlu gördüğü miktarını satmaya veya terhin etmeye salâhiyetlidir.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

nun geçici 3 ncu maddesi ile Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı hakkında yürürlüğü kabul edilen 3575 sayılı Kanun ve eklerinin bu kanuna muhalif hükümleri uygulanmaz.

MADDE 7. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu kanunu Millî Savunma ve Maliye bakanları yürütür.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 8. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Savunma ve Maliye vekilleri memurdur.

